

Forum valtanäytelmä -työpaja

Seksistisen häirinnän ehkäiseminen hoitoalan työpaikoilla

Nielsen, Birgitte Woge; Padovan-Özdemir, Marta; Krøjer, Jo; Louhela, Helena; Schjølberg, Anna ; Wrang, Natasha

Publication date:
2023

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Nielsen, B. W., Padovan-Özdemir, M., Krøjer, J., Louhela, H., Schjølberg, A., & Wrang, N. (2023). *Forum valtanäytelmä -työpaja: Seksistisen häirinnän ehkäiseminen hoitoalan työpaikoilla*. Roskilde Universitet. <https://www.jamstallutveckling.se/forum-valtanaytelma-tyopaja>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

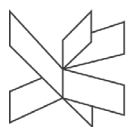
Forum

valtanäytelmä -työpaja

Seksistisen häirinnän ehkäiseminen
hoitoalan työpaikoilla

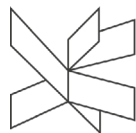
Tämä käsikirja on laadittu hankkeessa: Power Plays – preventing sexual harassment through memory work & forum theater in workplaces of care (NIKK 2022–2023). Hankekumppaneina olivat Roskilden yliopisto (Tanska), VIA University College (Tanska), Sukupuolentutkimus, Oulun yliopisto (Suomi) ja Jämställd Utveckling Skåne (Ruotsi).

VIA University
College

Roskilde Universitet

VIA University
College

Sisältö

Työpajan esittely	04
Askel askeleelta alkuun	05
Valmistelut	06
Valmisteluohjeet Jokerille	07
Jokerin ohjeet	08
Käsikirjan osa 1: Forum valtanäytelmä -työpaja	09-12
Käsikirjan osa 2: Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemistä	13-14
Liite 1: Lämmittelyharjoitukset	
Liite 2: Jokeri	
Liite 3: Forum valtanäytelmä -työpajoissa sovellettava seksistisen häirinnän määritelmä	
Liite 4: Hyväksymis-/hylkäyskriteerit	
Liite 5: Ideoiden valinta ja toimintasuunnitelman laatiminen	

Työpajan esittely

Mikä on Forum valtanäytelmä -työpaja?

Forum valtanäytelmä -työpaja perustuu foorumiteatteri-nimiseen menetelmään, jonka kehitti brasilialainen teatteriohjaaja Augusto Boal (1931–2009). Menetelmän kehittämistä jatkoivat sittemmin Brigitte Woge Nielsen ja Power Plays -tutkimusryhmä. Forum valtanäytelmä -työpajassa sovellettavaa menetelmää on mukautettu: siinä käytetään osallistavan draaman tekniikkaa, jonka avulla työpaikan työntekijät osallistetaan käsittelemään työpaikalla esiintyvää seksististä häirintää. Tämän menetelmän myötä Forum valtanäytelmä -työpajan osallistajat voivat analysoida ja pohtia sekä yhdessä että yksin työpaikalla esiintyvää seksististä häirintää, jota kuvataan työpajassa näyteltävissä tilanteissa. Kollektiivisen analyysin perusteella osallistujia (näyttelijöitä sekä yleisö) pyydetään keksimään ja kokeilemaan erilaisia ratkaisuja seksistisestä häirinnästä johtuvaan konfliktiin, joka näytellyissä tilanteissa syntyy.

Mikä on Forum valtanäytelmä -työpajan tavoite?

Forum valtanäytelmä -työpajan tavoitteena on kehittää osallistujien kompetenssia seksistisen häirinnän ehkäisyn osalta eli syventää osallistujien käsitystä valtdynamiikasta, josta työpaikalla esiintyvissä seksistisen häirinnän tilanteissa on kyse. Tavoitteena on myös voimaannuttaa työntekijöitä toimimaan asianmukaisesti työpaikalla esiintyvissä häirintätilanteissa: työpajassa osallistajat oppivat keinoja ratkaista seksistisen häirinnän aiheuttamia ongelmia ja muuttaa häirintätilanteen lopputulosta turvallisella tavalla.

Työpajan ensimmäinen osa perustuu fooruminäytelmään. Näytelmän aikana osallistajat

- saavat kehollisen ja emotionaalisen kokemuksen valtdynamiikasta tilanteissa, joissa esiintyy seksismiä ja seksististä häirintää
- saavat mahdollisuuden pohtia valtdynamiikkaa tilanteissa, joissa esiintyy seksismiä ja seksististä häirintää, ja keskustella siitä
- saavat mahdollisuuden vaikuttaa epäsymmetriseen valtdynamiikkaan ja/tai muuttaa sitä tilanteissa, joissa esiintyy seksismiä ja seksististä häirintää. Sen mukaan, miten kestävä ehdotettu ratkaisu on, yleisö* voi nähdä, miten konflikti ratkaistaan siten, että lopputulos on myönteinen. Työpajan toinen osa suuntautuu tulevaisuuteen ja siihen, miten voimme luoda työympäristön, jossa seksistisen häirinnän esiintyminen on ehkäisty.

** Yleisö osallistuu esitykseen sekä katsojina että toimijoina, joilla on valta keskeyttää esitys ja muuttaa sen kulkua.*

Askel askeleelta alkuun

1.

Ota yhteyttä työpaikan johtoon ja pyydä heitä varaamaan kalentereistaan aikaa tälle työpajalle.

2.

Etsi yhteyshenkilöt työpaikkasi tukipalveluista. Yhteyshenkilö voi olla vaikkapa henkilöstöhallinnon edustaja, työterveyshuollon edustaja tai muu henkilö, jonka tehtäviin tällaiset asiat kuuluvat. Jos Forum valtanäytelmä -työpajan osallistujilla on kysyttävää, ohjaa heidät ottamaan yhteyttä yhteyshenkilöön.

3.

Varaa kaksi huonetta, jotka ovat luottamuksellisuuden kannalta turvallisia tiloja.

4.

Tiedota työpajasta työpaikallasi antamalla seuraavat tiedot kirjallisesti:

- a. Mitä Forum valtanäytelmä -työpajat ovat ja mitkä niiden tavoitteet ovat?
- b. Mitkä ovat ne työpaikan tukipalvelut, joiden puoleen työntekijä voi kääntyä, jos työpajan aihe alkaa ahdistaa häntä työpajan aikana tai sen jälkeen?

5.

Osallistujien valintakriteerit: Työpaikan kaikki työntekijät, myös johtajat, ovat tervetulleita tähän työpajaan. Osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikkien työpajaan valittujen osallistujien on kuitenkin osallistuttava jotenkin; tarkkailijana ei voi olla. Osallistujien ei tarvitse valmistautua työpajaan mitenkään.

Valmistelut

Aika:

Työpajan osat 1 ja 2 voidaan toteuttaa erillään toisistaan.

Osa 1: Forum

2 H

valtanäytelmä: Näytelmät

30 MIN

Pitkä tauko

1 H

Osa 2: Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemistä

YHTEENSÄ (taukoineen) **3,5 H**

Jokeri:

1

Osallistujat:

6-10

Suositteltu osallistujamäärä. Enintään 14.

Tarvikkeet

Kello ajanottoa varten

Kaksi eriväristä tussia

Kynät kaikille osallistujille

Kolme isoa paperiarkkia

Paperiversio tästä käsikirjasta liitteineen (Liite 1-5)

Hedelmiä/leivonnaisia/voileipiä tai lounas tarjottavaksi taukojen aikana

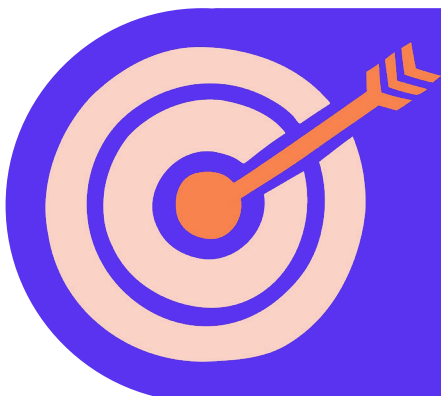
Työpajassa ei tarvita tietokonetta tai muita elektroniikkalaitteita.

Työpajan toteutusympäristö

Huone, jossa on tarpeeksi tilaa liikkua paljon ja johon ei näe eikä kuule muista huoneista. Pöytä, jonka ympärillä on tuolit kaikille osallistujille. Toinen huone (päähuoneen lähellä), johon ei näe eikä kuule muista huoneista.

Intensiteetti

Työpajassa on tarkoitus olla mukava ilmapiiri, mutta aihe voi herättää myös voimakkaita tunteita.

Lopputulos

- Sisäistetty käsitys valtdynamiikasta, joka vallitsee työpaikan tilanteissa, joissa esiintyy seksististä häirintää
- Harjoitellut strategiat seksistisen häirinnän käsittelyyn erilaisissa tilanteissa työpaikalla
- Toimintasuunnitelma seksistisen häirinnän ehkäisemisestä työpaikalla (osa 2: Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemisestä)

Valmisteluohjeet Jokerille

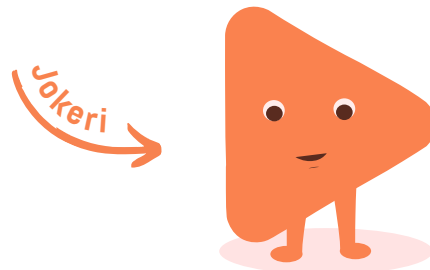
Täältä löytyy näytelmiä, joita voi käyttää Forum valtanäytelmä -työpajassa. Valitse enintään kolme näytelmää, jotka ovat mielestäsi merkityksellisimpiä oman työpaikkasi kannalta. Halutessasi voit myös muokata näytelmiä.

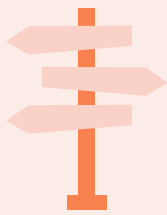
Jokerin tehtävänä on pitää huolta Forum valtanäytelmä -työpajan sujuvasta etenemisestä. Jokerilla ei tarvitse olla seksistiseen häirintään liittyviä erityistietoja tätä työpajaa varten. Mieti, kuka olisi työpaikaltasi sopivin henkilö Jokeriksi. On tärkeää, että Jokeri on sisäistänyt roolinsa, haluaa toimia Jokerina ja saa ihmiset tuntemaan olonsa turvalliseksi ryhmässä. Pyydä Jokeria valmistautumaan tehtäväänsä hyvin lukemalla tämä käsikirja huolellisesti.

Jokerin päätehtävänä on ohjata näytelmien etenemistä työpajassa

- Kuuntele – älä puhu (koko ajan)
- Esitä yksinkertaisia kysymyksiä, joihin voi vastata "ei" tai "kyllä"
- Tue osallistujia – älä hallitse tilannetta kielellisesti tai ei-kielellisesti
- Tee yhteenvetoja – älä saarnaa tai luennoi
- Haasta osallistujia – älä kuitenkaan väittele äläkä tuomitse
- Johda prosessia, älä sen sisältöä
- Anna näytelmän edetä omalla painollaan ja luota ryhmään

Jokerin ohjeet

Kerro osallistujille, että ohjaat prosessia ja huolehdi aikataulussa pysymisestä.

Huolehdi siitä, että osallistajat tuntevat olonsa turvalliseksi. Tarkkaile tilan tunneilmapiiriä ja muistuta osallistujia siitä, että he voivat pitää tauon tarvittaessa.

Varaudu siihen, että aihe saattaa herättää voimakkaitakin tunteita. Kaikki tunteet ovat sallittuja. Älä arvota tai tulkitse kenenkään osallistujan tunteita. Anna kaikkien tunteiden olla ja mennä.

Lisätietoja Jokerista on liitteessä 2.

**MILTÄ SINUSTA
TUNTUI TILANTEESSA?**

Forum valtanäytelmä -työpaja

Vaihe

Ohjeistettu toiminta

Ryhmäytyminen

15 min

1. Esittelykierros, jossa jokainen kertoo nimensä ja työtehtävänsä.

2. Jokeri selittää, mikä on työpajan tavoite.

Toiminta tilanteissa, joissa esiintyy seksististä häirintää, vaikka tällaisia tilanteita ei saisi edes tulla.

3. Jokeri esittelee työpajan ohjelman (taukoineen).

4. Jokeri kertoo perussäännöt ja varmistaa, että jokainen osallistuja ymmärtää ne.

- Keskinäinen luottamuksellisuus: työpajan tapahtumista ei kerrota työpajan ulkopuolella. Varmista, että jokainen osallistuja tuntee olonsa turvalliseksi, jotta hän uskaltaa kertoa ajatuksistaan ja ideoistaan.
- Luota siihen, että prosessi etenee omalla painollaan. Sinulla ei tarvitse olla mitään esitietoja, jotta voit osallistua Forum valtanäytelmä -työpajoihin. Työpaja saattaa vaikuttaa aluksi sekavalta, mutta ymmärrät pian, mitä on tarkoitus tehdä. Noudata siis toimintaohjeita ja toimi kaikissa vaiheissa niiden mukaisesti.
- Luottakaa toisiinne ja siihen, että haluatte toisillenne vain hyvää.
- Käytä tällaista puhetapaa: "Kyllä! Voisimme varmaan..." Tällä tarkoitetaan sitä, että sen sijaan, että sanoisit työtovereillesi "ei, emme voi tehdä niin", kannattaakin sanoa "Kyllä! Voisimme varmaan tehdä seuraavaksi..." Työpajassa voidaan siis kokeilla erilaisia skenaarioita, eikä oikeita tai väriä toimintatapoja ole.

LIITE 1

Lämmittely

20 min

Ensimmäinen lämmittelyharjoitus:

Hassut kävelytavat (lihasten ja nivelten lämmittely – osallistujat näkevät toisensa tekemässä hassuja liikkeitä)

Toinen lämmittelyharjoitus:

Seuraa kättä (yhteistyö, reagoitokyky)

Kolmas lämmittelyharjoitus:

Äänetön patsas (tunteiden ilmaiseminen)

Ohjeet osallistujille

Tilanteen näytteleminen ja näytelmien valmisteleminen.

25 min

LIITE 3

Aivoriihi seksistisen häirinnän määritelmästä

Jokeri:

- Jakaa osallistujat kahteen ryhmään, joissa on 2 tai 3 osallistujaa.
- Selittää dramatisoinnin säännöt:
 1. Varmista, että osallistujilla on sama käsitys konfliktista, josta on sovittu yhdessä
 2. Kuvaa konfliktin huipentuma ja varmista, että se on kaikille osallistujille selvä
 3. Määrittele näyteltävä tilanne ja luo hahmot. Keitä he ovat? Miten he käyttäytyvät puheissaan ja teoissaan (kielellisesti ja ei-kielellisesti)? Millaisia tunteita heillä on? Seisovatko he lähellä toisiaan vai kaukana toisistaan? Miten he liikkuvat? Millaisia tunteita he ilmaisevat?
 4. Ohjeista osallistujia: Älkää keskustelko liikaa ennen kuin alatte näytellä – heittäytykää hetkeen!

Kukin ryhmä dramatisoi ja harjoittelee tilanteen, joka esitetään muille osallistujille. Jokeri liikkuu kahden ryhmän välillä ja antaa niille palautetta. Voisivatko osallistujat tehdä jotakin toisin huipentuman tai näytelmässä esiintyvien tunteiden korostamiseksi?

Jos osallistujia on enemmän kuin kuusi:

Sillä aikaa kun valitut osallistujat suunnittelevat ja harjoittelevat kahta Forum valtanäytelmä -tilannetta, muut osallistujat pitävät aivoriihtä, jossa he pohtivat omia käsityksiään ja määritelmiään seksistisestä häirinnästä.

1. Pyydä osallistujia kirjoittamaan isolle paperiarkille viisi sanaa, jotka he liittävätkin seksistiseen häirintään.
2. Esittele osallistujille Forum valtanäytelmä -työpajoissa sovellettava määritelmä seksistisestä häirinnästä.
3. Pyydä osallistujia vertailemaan omia käsityksiään seksistisestä häirinnästä ja työpajassa sovellettavaa määritelmää:
 - Miten tämä seksistisen häirinnän määritelmä suhteutuu heidän käsitykseensä/kokemuksiinsa seksistisestä häirinnästä?
 - a. Mikä on samaa?
 - b. Mikä on erilaista?
 - Mikä tässä seksistisen häirinnän määritelmässä oli osallistujien mielestä yllättävää?
 - Mitä voimme oppia työpajassa käytetystä määritelmästä?
 - Miten tätä seksistisen häirinnän määritelmää voidaan soveltaa osallistujien työpaikalla?

Tauko 10 min

Lyhyt ohjeistus

Miten näytelmä näytellään

5 min

LIITE 2

Näytelmä 1

20 min

Jokeri pitää lyhyen johdannon näytelmistä ja kolmesta eri roolista:

- Näyttelijät näyttelevät tilanteen.
- Ryhmän muut jäsenet ovat yleisönä toimien sekä katsojina että toimijoina. He ovat aktiivisia katsojia, jotka seuraavat tilannetta, keskustelevat siitä ja ehdottavat vaihtoehtoisia tapoja ratkaista konflikti. Yleisössä olevat henkilöt voivat myös liittyä näytelmään vapaaehtoisesti ja näytellä vaihtoehtoisia toimintatapoja korvaamalla ja ottamalla alistetun henkilön, alistajan tai sivullisen roolin.
- Jokeri huolehtii prosessin etenemisestä esittämällä kysymyksiä, jotka aiheuttavat reaktioita ja toimivat virikkeinä ratkaisuille.

Jokeri:

- esittelee näytelmän, kontekstin ja näyttelijät
- sanoo "olkaa hyvät!" – näytelmä alkaa
- näytelmän aikana Jokeri voi pyytää aikalisää ja käyttää "mietintämyssyä" (asettamalla kätensä jonkin toimijan pään päälle), jotta voidaan selvittää, mitä tämä toimija tuntee ja ajattelee, kun hän näyttelee kuten näyttelee
- keskeyttää näytelmän konfliktin huippukohdassa
- antaa yleisölle hetken aikaa sulatella näytelmää ja aloittaa sen jälkeen keskustelun näytelmästä ja vaihtoehtoisista toimintatavoista:
- kysyy yleisöltä analyyttisiä kysymyksiä, joita ovat muun muassa seuraavat:
 - Tuntuuko teistä pahalta X:n, Y:n tai Z:n puolesta?
 - Miltä teistä tuntui, kun katsoitte näytelmää?
 - Onko näytelmän tilanne teille tuttu? – Mitä tekisitte, jos olisitte X?
 - Missä kohtaa muuttaisitte tarinaa?
 - Voidaanko Y:n käyttäytymistä muuttaa?
 - Olisiko Z voinut tehdä jotakin toisin?
 - Onko ratkaisu realistinen?
- muistuttaa kaikkia siitä, että ratkaisujen on oltava realistisia ja että tässä kohtaa voimme muuttaa vain sitä, mitä näytelmässä tapahtuu eli mitä tässä ja nyt tapahtuu
- rohkaisee yleisön jäseniä ottamaan jonkin roolin näytelmässä ja näyttelemään ehdotetun toimintatavan/ratkaisun
- kun jokin toimintatapa/ratkaisu on näytelty, Jokeri kiittää yleisöä heidän reaktioistaan ja pyytää ehdottamaan muitakin ratkaisuja. Näytelmä jatkuu siihen saakka, kunnes realistinen ja kestävä ratkaisu löytyy. Realistisia ratkaisuja voi olla useita, ja joskus voi olla, ettei kestävää ratkaisua löydy ollenkaan. Tällöin näytelmä päättyy keskusteluun.

Näytelmä 2

20 min

Toistetaan sama prosessi toisen ryhmän kanssa.

Palaute

10 min

Jokeri pyytää osallistujia miettimään seuraavia seikkoja:

- Mikä yllätti eniten työpajan aikana?
- Mikä oli tärkein oppi työpajasta?

Jokeri muistuttaa osallistujia työpaikan tukipalveluista siltä varalta, että joku osallistujista kokee tarvetta keskustella työpajan jälkeen.

Tauko – 30 min

Käsikirjan osa 2: Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemistä

Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemistä

Vaihe

Keskustelu seksistisen häirinnän ehkäisemistä

Miten voimme muuttaa tulevaisuutta ja ehkäistä tilanteita, joissa nykyään esiintyy seksististä häirintää?

5 min

Ohjeistettu toiminta

Tavoite:

Käännetään katse kohti tulevaisuutta ja mietitään tapoja, joilla ehkäistään seksismi ja seksistinen häirintä työpaikalla.

Työpajan ohjaaja esittelee seksististä häirintää ehkäisevän keskustelun

Nyt käännämme katseemme kohti tulevaisuutta. Tavoitteenamme on miettiä tapoja, joilla ehkäistään seksististen tilanteiden ja häirinnän esiintyminen työpaikallanne. Sitä varten teemme neljä harjoitusta:

- seksismin ja seksistisen häirinnän ehkäisemistä koskeva aivoriihi
- ideoiden arviointi
- ideoiden valinta
- toimintasuunnitelman laatiminen

Seksismin ja seksistisen häirinnän ehkäisemistä koskeva aivoriihi

5 min

Tavoite:

Energisoida ryhmä, antaa kaikille osallistujille mahdollisuus osallistua ehkäisevien toimintatapojen kehittämiseen ja saada mahdollisimman monta ideaa.

Ohjeet:

Osallistujat jaetaan kahteen ryhmään, jotka sijoitetaan eri puolille huonetta. Huoneen toiseen päähän asetetaan kaksi isoa tyhjää paperiarkkia. Kumpikin ryhmä saa tussin (esim. toinen punaisen ja toinen sinisen), ja kummastakin ryhmästä yksi henkilö kerrallaan menee paperiarkin luo ja kirjoittaa paperiarkille ryhmän idean.

Ryhmille annetaan viisi minuuttia aikaa kehittää yhdessä ideoita siitä, miten heidän työpaikallaan voitaisiin ehkäistä tilanteet, joissa esiintyy seksististä häirintää.

LIITE 4

Ideoiden arviointi

15 min

Tavoite:

Parantaa osallistujien käsitystä siitä, mitkä ovat ehkäiseviä toimintatapoja ja mitkä eivät.

Ohjeet:

- Työpajan ohjaaja esittelee ideoiden hyväksymis-/hylkäyskriteerit:
 - Idean on oltava ehkäisevä, ei reagoiva.
 - Idean on oltava realistinen, jotta se voidaan toteuttaa lähitulevaisuudessa.
- Idean on kohdistuttava työpaikan toimintakulttuuriin.
- Ideaa on voitava soveltaa yksittäistä tilannetta laajemmalle.
- Työpajan ohjaaja jakaa liitteen paperiversion ja pyytää osallistujia arvioimaan omia ideoitaan kriteerien pohjalta.

LIITE 5

Ideoiden valinta ja toimintasuunnitelman laatiminen

25 min

Tavoite:

Luoda ideoille paikallinen omistajuus ja kirjoittaa toimintasuunnitelma.

Ohjeet:

- Päätäkää, minkä idean (mitkä ideat) haluatte toteuttaa työpaikallanne.
- Tehkää toimintasuunnitelma ideoiden toteuttamisesta ja kirjoittakaa se paperille. Käyttäkää keskustelussanne apuna seuraavia kysymyksiä:
 - Kenen kanssa pitää keskustella idean toteuttamisesta (toimipaikan päällikkö, henkilöstöhallinto, ammattiliiton edustaja)?
 - Kuka ottaa vastuun tietystä ideasta?
 - Milloin alatte suunnitella idean toteuttamista tai toteuttaa sitä? Huomenna vai ensi tiistaina?
 - Kuka ottaa vastuun siitä, että 3–6 kuukauden kuluttua palataan toimintasuunnitelmaan ja arvioidaan, mitä on jo tehty, mitä pitäisi parantaa jne.?

Palaute

10 min

Jokeri pyytää osallistujia miettimään seuraavia seikkoja:

- Mikä yllätti eniten työpajan aikana?
- Mikä oli tärkein oppi työpajasta?

Lämmittelyharjoitukset

Tavoite:

Lämmittelyharjoitusten tavoitteena on auttaa osallistujia rentoutumaan ennen näytelmää. Lämmittelyharjoitus on välttämätön Forum valtanäytelmä -työpajan onnistumisen kannalta. Se on ratkaisevan tärkeä vaihe, jota ei saa jättää välistä.

Ensimmäinen lämmittelyharjoitus: Hassut kävelytavat

Lämmittää lihakset ja nivelet – osallistujat näkevät toisensa tekemässä hassuja liikkeitä.

1. Pyydä ryhmää liikkumaan huoneessa, heiluttelemaan käsiään huolettomasti ja rentouttamaan päänsä ja niskansa varovasti.
2. Ala kävellä ympyrää, pyydä osallistujia mukaan ja kehota heitä matkimaan liikkeitäsi.
3. Vaihda kävelytapaasi vaikkapa näin:
 - Kävele ensin nopeasti, sitten hitaasti ja sitten taas nopeasti.
 - Kävele eteenpäin ja taaksepäin.
 - Kävele kuin vanha ihminen.
4. Pyydä jotakin osallistujaa keksimään ryhmälle seuraava kävelytapa, johtamaan ryhmää seuraavan kävelytavan ajan ja siirtämään johtajuus toiselle osallistujalle seuraavaa kävelytapaa varten.
5. Jatkakaa tätä niin kauan, että jokainen osallistuja on johtanut ryhmää vähintään kerran ja että osallistujilla on lämmin ja energinen olo.

Toinen lämmittelyharjoitus: Seuraa kättä

Yhteistyö, reagoivuus

1. Kerro ryhmälle, että heidät jaetaan pareihin, ja parin toinen osapuoli johtaa ja toinen seuraa.
2. Pyydä itsellesi vapaaehtoinen apulainen näyttämään, mitä harjoituksessa tehdään.
3. Laita kätesi 5 cm:n päähän osallistujan kasvoista ja pyydä häntä seuraamaan kätesi liikkeitä. Seuraajan kasvot saavat olla enintään 5 cm:n päässä johtajan kädestä.
4. Kävele huonetta ympäri ja tee kädelläsi liikkeitä.
5. Kun kaikki ovat ymmärtäneet tehtävän, pyydä heitä muodostamaan parit (joissa on yksi johtaja ja yksi seuraaja) ja aloittamaan harjoituksen.
6. Pyydä heitä muutaman minuutin päästä vaihtamaan rooleja ja toistamaan harjoituksen.

Kolmas lämmittelyharjoitus: Äänetön patsas

Tunteiden ilmaiseminen

1. Pyydä osallistujia ajattelemaan jotakin tunnetta (surullinen, stressaantunut, rentoutunut, onnellinen jne.).
1. Pyydä yhtä osallistujaa tekemään toisesta osallistujasta patsas siitä tunteesta, jota hän ajatteli, kuitenkin siten, ettei patsasta tekevä osallistuja sano sanaakaan. Osallistujan on tehtävä patsas siis vain koskettamalla muita osallistujia. Hän voi myös näyttää kasvoillaan, millainen ilme patsaan olisi otettava. Kaikki tämä tapahtuu siis äänettömästi.
1. Kun ensimmäinen osallistuja on saanut patsaan valmiiksi, pyydä muita arvaamaan, mitä tunnetta patsaan on tarkoitus ilmaista.
1. Toista harjoitus niin monta kertaa, että jokainen osallistuja on saanut tehdä muista osallistujista patsaan.

Liite 2:

Jokeri

Jokerina tehtäväsi on huolehtia siitä, että osallistujilla on turvallinen olo. Tarkkaile tilan tunneilmapiiriä ja muistuta osallistujia siitä, että he voivat pitää tauon tarvittaessa. Varaudu siihen, että aihe saattaa herättää voimakkaitakin tunteita. Kaikki tunteet ovat sallittuja. Älä arvota tai tulkitse kenenkään osallistujan tunteita. Anna kaikkien tunteiden olla ja mennä.

Jokerin päätehtävänä on huolehtia siitä, että näytelmät etenevät työpajassa

- Kuuntele – älä puhu (koko ajan)

- Esitä yksinkertaisia kysymyksiä, joihin voi vastata "ei" tai "kyllä"

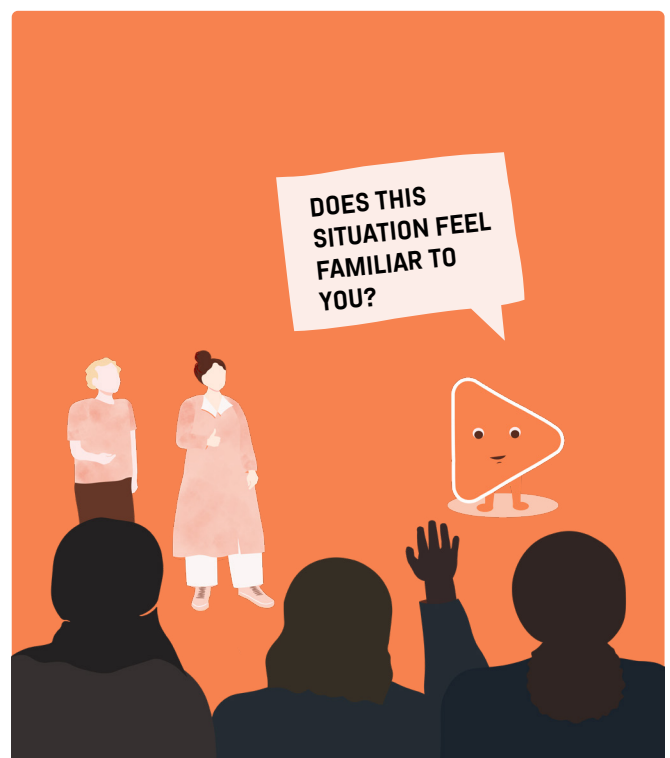
- Tue osallistujia – älä hallitse tilannetta kielellisesti tai ei-kielellisesti

- Tee yhteenvetoja – älä saarnaa tai luennoi

- Haasta osallistujia – älä kuitenkaan väittele äläkä tuomitse

- Johda prosessia, älä sen sisältöä

- Anna näytelmän edetä omalla painollaan ja luota ryhmään

Näytelmän aikana:

- Esittele näytelmä, konteksti ja näyttelijät
- Sano esimerkiksi "Olkaa hyvät, lava on teidän!"
– näytelmä alkaa
- Näytelmän aikana voit pyytää aikalisää ja käyttää "mietintämystä" (asettamalla kätesi jonkin toimijan päälle), jotta voidaan selvittää, mitä tämä toimija tuntee ja ajattelee, kun hän näyttää kuten näyttää
- Keskeytä näytelmä konfliktin huippukohdassa
- Anna yleisölle hetki aikaa sulatella näytelmää
- Kysy yleisön jäseniltä analyttisiä kysymyksiä, joita ovat muun muassa seuraavat:
 - Tuntuuko teistä pahalta X:n, Y:n tai Z:n puolesta?
 - Miltä teistä tuntui, kun katsoitte näytelmää?
 - Onko näytelmän tilanne teille tuttu?
 - Mitä tekisitte, jos olisitte X?

- Missä kohtaa muuttaisitte tarinaa?
- Voisiko Y:n käyttäytymistä muuttaa?
- Olisiko Z voinut tehdä jotakin toisin?
- Onko ratkaisu realistinen?
- Muistuta kaikkia siitä, että ratkaisujen on oltava realistisia ja että tässä kohtaa voimme muuttaa vain sitä, mitä näytelmässä tapahtuu eli mitä tässä ja nyt tapahtuu
- Rohkaise yleisön jäseniä ottamaan jokin rooli näytelmässä ja näyttämään ehdotettu toimintatapa/ratkaisu.
- Kun toimintatapa/ratkaisu on näytelty, kiitä yleisöä heidän reaktioistaan ja pyydä ehdottamaan muitakin ratkaisuja.
- Näytelmä jatkuu siihen saakka, kunnes realistinen ja kestävä ratkaisu löytyy. Realistisia ratkaisuja voi olla useita, ja joskus voi olla, ettei kestävä ratkaisua löydy ollenkaan. Tällöin näytelmä päättyy keskusteluun.

Liite 3:

Forum valtanäytelmä -työpajassa sovellettava seksistisen häirinnän määritelmä

Sellainen toimi, visuaalinen representaatio, puhe tai kirjoitus taikka käytös ja käytäntö, joka halventaa tai uhkaa henkilöä tai on omiaan luomaan vihamielisyyttä henkilöä kohtaan tämän sukupuolen tai seksuaalisuuden vuoksi,

- *johon sisältyy ei-toivottua seksuaalista huomiota tai seksuaalista väkivaltaa*
- *jonka tarkoituksena tai seurauksena on henkilön ihmisarvon tai oikeuksien loukkaaminen/ylittäminen, josta seuraa fyysistä, seksuaalista, psyykkistä tai sosioekonomista haittaa/kärsimystä*
- *ja jolla luodaan myrkyllinen työympäristö ja/tai ylläpidetään sukupuoleen liittyviä stereotyyppiä.*

(mukailtu vapaasti teoksesta Einersen ym. 2021).

Vertaillkaa omia käsityksiänne seksistisestä häirinnästä ja työpajassa sovellettavaa määritelmää:

- Miten tämä seksistisen häirinnän määritelmä suhteutuu osallistujien käsitykseen/kokemuksiin seksistisestä häirinnästä?
 - Mikä on samaa?
 - Mikä on erilaista?
- Mikä tässä seksistisen häirinnän määritelmässä oli osallistujien mielestä yllättävää?
- Mitä voimme oppia työpajassa sovellettavasta määritelmästä?
- Miten tätä seksistisen häirinnän määritelmää voidaan soveltaa osallistujien työpaikalla?

**MILTÄ SINUSTA
TUNTUI
TILANTEESSA?**

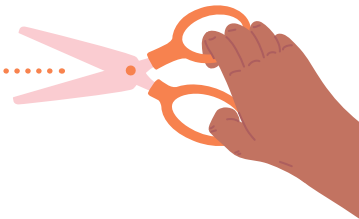
Liite 4: Hyväksymis-/hylkäyskriteerit

Idean on oltava ehkäisevä, ei reagoiva.

Idean on oltava realistinen, jotta se voidaan toteuttaa lähitulevaisuudessa.

Idean on kohdistuttava työpaikan toimintakulttuuriin.

Ideaa on voitava soveltaa yksittäistä tilannetta laajemmalle.

Liite 4: Hyväksymis-/hylkäyskriteerit

Idean on oltava ehkäisevä, ei reagoiva.

Idean on oltava realistinen, jotta se voidaan toteuttaa lähitulevaisuudessa.

Idean on kohdistuttava työpaikan toimintakulttuuriin.

Ideaa on voitava soveltaa yksittäistä tilannetta laajemmalle.

Liite 5:

Ideoiden valinta ja toimintasuunnitelman laatiminen

- Päätäkää, minkä idean (mitkä ideat) haluatte toteuttaa työpaikallanne.
- Tehkää toimintasuunnitelma ideoiden toteuttamisesta ja kirjoittakaa se paperille.
- Kenen kanssa pitää keskustella idean toteuttamisesta (toimipaikan päällikkö, henkilöstöhallinto, ammattiliiton edustaja)?

- Kuka ottaa vastuun tietystä ideasta?
- Milloin alatte suunnitella idean toteuttamista tai toteuttaa sitä? Huomenna vai ensi tiistaina?
- Kuka ottaa vastuun siitä, että 3–6 kuukauden kuluttua palataan toimintasuunnitelmaan ja arvioidaan, mitä on jo tehty, mitä pitäisi parantaa jne.?

An illustration showing two stylized figures sitting at a table. The figure on the left has long blonde hair and is wearing a pinkish-red top. The figure on the right is a dark silhouette wearing an orange top. They are looking at a document on the table. Two speech bubbles are present: one orange bubble above the blonde figure and one white bubble between them. The background is a gradient of orange and light pink.

**TÄMÄ KUULOSTAA
HYVÄLTÄ IDEALTA.**

**SE EI KUITENKAAN
TAIDA OLLA
EHKÄISEVÄ
TOIMENPIDE.**

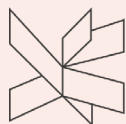
idea kolme
EKA KAKSI
yksi

NÄYTELMÄPANKKI

Seuraavat näytelmät on kerätty Forum valtanäytelmä -työpajoista. Näytelmät perustuvat tosielämän tapahtumiin, mutta niitä on muokattu, jotta tapahtumiin liittyviä ihmisiä ja työpaikkoja ei voida tunnistaa.

Valitse Forum valtanäytelmä -työpajaa varten sellaisia näytelmiä, jotka soveltuvat parhaiten työpaikallasi. Voit myös muokata näytelmiä, jotta ne olisivat oman työpaikkasi kannalta vieläkin merkityksellisempiä, mutta älä kuitenkaan muuta pääjuontaa ja tilanteen huipentumaa.

VIA University
College

Unohtunut muisto

Roolit:

1. Johanna on 24-vuotias, ja hän työskentelee ryhmäkodissa. Hän on aloittanut työt vasta vähän aikaa sitten, ja tähän saakka hän on viihtynyt työssään varsin hyvin.
2. Antti on 50-vuotias, ja hänellä on vamma, jonka takia hän tarvitsee henkilökunnalta paljon tukea ja hoivaa. Antti on asunut ryhmäkodissa koko aikuisikänsä. Hän on sosiaalinen ja onnellinen mies, jonka mielestä on mukavaa, kun kotona on seuraa.

Tapahtumapaikka:

Antin koti, jossa hän asuu itsekseen mutta saa säännöllisesti tukea ja hoivaa henkilökunnalta. Tilanne tapahtuu makuuhuoneessa. Antin asunnossa ei ole muita kuin Johanna ja Antti.

Tilanne:

Johanna ja Antti ovat juuri palanneet Antin asuntoon, ja he ovat aloittaneet iltatoimet. He ovat siirtymässä kylpyhuoneesta makuuhuoneeseen.

Aiemmin samana iltana heillä oli ollut mukava sosiaalinen hetki ryhmäkodin yhteisessä olohuoneessa. Antti oli juonut muutaman oluen, ja hän on selvästi hyvällä tuulella.

Johanna auttaa Antin vuoteeseen ja asettelee tyynyt ja peiton niin, että Antilla on mukava olla. Antti ei kuitenkaan löydä millään sopivaa asentoa vuoteessaan, joten nukkumaanmeno kestää jonkin aikaa. Johanna kumartuu Antin yli siirtämään tyynyä vielä viimeisen kerran. Hän sanoo Antille, että "eiköhän tämä riittää". Antti hymyilee Johannalle ja pyytää tätä tulemaan vuoteeseen hänen viereensä. Johanna siirtyy kauemmas vuoteen luota ja yrittää kuitata tapahtuneen nauramalla. Hän on yllättynyt Antin ehdotuksesta, ja hänellä on epämiellyttävä olo, kun hän poistuu huoneesta.

Ahdisteleva päällikkö

Roolit:

1. Emma on 22-vuotias nainen, ja hän on saanut uuden työn toimistosihteerinä hiljattain perustetussa yrityksessä, jonka ainoa naistyöntekijä hän on. Emma työskentelee tiiviisti osastopäällikön kanssa.
2. Osastopäällikkö Petri on 42-vuotias, naimisissa ja kolmen lapsen isä. Hän on hyvin pidetty yrityksessä. Petri on sitä tyyppiä, joka kertoo usein vitsejä ja vitsailee, kun työntekijät ovat kokoontuneet kahvihuoneeseen.
3. Pari miespuolista työntekijää on istumassa kahvipöydän ääressä (jos näytelmässä on enemmän kuin kaksi osallistujaa).

Tapahtumapaikka:

Yrityksen taukotila, kahvipöydän ääressä.

Tilanne:

Emma istuu taukotilassa kahvipöydän ääressä. Osastopäällikkö Petri tulee sisään ja kehuu Emman ulkonäköä. Petri istuu pöydän ääreen. Petri ottaa pöydältä tyhjän talouspaperirullan, kiertää sormensa sen ympärille ja alkaa hinkata sitä ylös ja alas samalla Emmaan katsoen.

Sitten hän laittaa talouspaperirullan pöydän alle, pamauttaa sen pöydänkannen alapintaan, läimäyttää samalla kättään pöydän yläpintaan ja sanoo: "Kuulitko, tämä osui pöytään, niin kuumana se käy! Tulehan tänne (osoittaa eteensä) ja istu eteeni!"

Emmalle tulee kiusaantunut olo, mutta hän mukautuu tilanteeseen ja yrittää tuntea olonsa imarrelluksi. Se ei tunnu oikealta. Sen sijaan hän tuntee itsensä hyvin pieneksi ja ujoksi. Emma tietää myös, että Petrin käyttäytymiseen on vaikea puuttua: Petrin pomolla ja Emman äidillä on suhde, ja pomon ansiosta Emma sai työpaikan, jota hän ei tietenkään halua menettää.

Petri nauraa vitsilleen kovaan ääneen ja näyttää hyvin tyytyväiseltä. Emma vastaa: "Heko heko, tosi hauskaa."

Tupla-D-kupit

Roolit:

1. Noin 30-vuotias nainen, joka työskentelee ryhmäkodissa. Naisen nimi on Linnea.
 2. Mies, joka työskentelee yövuorossa samassa ryhmäkodissa. Hänen nimensä on Pekka, ja hän on noin 50-vuotias. Pekka on ystävällinen ja puhelias mies, joka pitää juoruilusta ja vitsailusta.
 3. Sivullinen, joka on Linnean ja Pekan työkaveri.
-

Tapahtumapaikka:

Ryhmäkodin toimisto. Kello on noin 21, ja Linnea, Pekka ja heidän työkaverinsa ovat samassa huoneessa.

Tilanne:

Linnea istuu kirjoittamassa raporttia päivästä, ennen kuin hän lähtee kotiin. Hänen työkaverinsa istuu samassa huoneessa ja huoahtaa hetken ennen kotiinlähtöä. Sisään tulee Pekka, joka tekee yövuoron ja jolle Linnea antaa raportin.

Hän kertoo Linnealle, miten hän oli yrittänyt selittää toiselle työkaverille, kuka Linnea on. Kun työkaveri ei saanut mieleensä Linneaa, Pekka oli kuvaillut Linneaa näin: "No se on se, jolla on tupla-D-kupit, siis se joka työskentelee ryhmäkodissa 3. No sit se tajusi heti, ketä tarkoitin", Pekka kertoo Linnealle. Pekka nauraa ja kuvittelee olleensa tosi hauska.

Linnea katsoo Pekkaa silminnähdessä yllättyneenä.

Pekka sanoo olevansa yllättynyt siitä, ettei Linnea ollut kuullut "lempinimeään" koskaan aikaisemmin.

Linnea tajuaa, että Pekan lisäksi on monta muutakin työkaveria, jotka käyttävät hänestä tätä "lempinimeä".

Toinen huoneessa oleva työkaveri ei sano mitään.

Vanha rouva ja sijainen

Roolit:

1. Nuori mies, joka työskentelee sijaisena kehitysvammaisten ryhmäkodissa. Hän on aloittanut työt hiljattain, eikä hänellä ole alan koulutusta. Miehen nimi on Anton.
2. Ryhmäkodin asukas on 70-vuotias nainen, Kaarina, jolla on diagnosoitu autismi. Hän on asunut tässä ryhmäkodissa jo vuosia. Kaarina pärjää suihkussa yleensä itse, mutta hän tarvitsee joskus apua yltääkseen pesemään tietyt kehonosat.

Tapahtumapaikka:

Kaarinan koti. Hän asuu siellä itsekseen mutta henkilökunta käy hänen luonaan säännöllisesti. Tilanne tapahtuu kylpyhuoneessa.

Tilanne:

Eräänä aamuna Antonia pyydetään auttamaan Kaarinaa, kun tämä menee suihkuun. Anton ei ole työskennellyt Kaarinan kanssa vielä kertaakaan, ja työkaverit kertovat, että Kaarina pystyy peseytymään suurimmaksi osaksi itse mutta hän tarvitsee apua yltääkseen tiettyihin kehonosiin.

Anton tulee Kaarinan kotiin ja auttaa hänet suihkuun. Kaarina pesee koko vartalonsa itse ja on melkein valmis, kun hän kääntyy yhtäkkiä Antoniin päin ja pyytää tätä tekemään hänen alapesunsa. Antonille tulee epämiellyttävä olo varsinkin, kun hän on juuri nähnyt, että Kaarina pystyi pesemään itsensä kokonaan.

Anton ei tiedä, mitä tilanteessa pitäisi tehdä, ja niinpä hän yrittää vitsailla siitä, jotta hänen ei tarvitsisi auttaa Kaarinaa.

Karismaattinen sukulainen

Roolit:

1. Alina, joka työskentelee kehitysvammaisten ryhmäkodissa. Hän on noin 20-vuotias, ja hän on ollut ryhmäkodissa töissä noin puoli vuotta.
2. Jouni on erään asukkaan sukulainen, ja hän vierailee sukulaisensa luona melko usein. Hän on tavannut Alinan pari kertaa aiemmin. Yleensä hän on mukava ja karismaattinen ryhmäkodissa käydessään.

Tapahtumapaikka:

Ryhmäkodin yhteinen tila.

Tilanne:

Alina on yksin ryhmäkodin keittiössä. Jouni koputtaa ovelle ja Alina avaa oven. Jouni sanoo, että tänään hän ehtii käydä sukulaisellaan vain pikavierailulla. Alina nyökkää ja antaa hänen mennä sukulaisensa luo.

Vierailun jälkeen Jouni huomaa Alinan olevan keittiössä ja tulee hänen luokseen. Jouni tulee lähelle Alinaa ja sanoo: "Anteeksi, mutta on ihan pakko sanoa sulle yksi asia." Alina luulee, että Jounilla on hänelle jotain tärkeää kerrottavaa, ja kuuntelee tarkkaavaisesti. Jouni sanoo: "Sulla on tosi hyvät rinnat." Alina on hämillään ja sanaton. Parin sekunnin kuluttua Alina tajuaa, että hänen pitäisi nyt sanoa Jounille, ettei hän saa sanoa noin, mutta koska tilanne sai hänet hämilleen ja Jouni oli jo muutenkin lähdössä, hän ohjaa Jounin vain ulos.

Ei rajoja

Roolit:

1. Fysioterapeutti: Mies, hieman yli 50-vuotias. Yksilöhoitojen lisäksi hän vetää klinikalla useita treeniryhmiä. Miehen nimi on Jukka.
2. Potilas: Nainen, noin 70-vuotias, naimisissa; asuu samalla alueella, jolla klinikka sijaitsee. Hänellä on krooninen lonkkakipu, ja lonkkanivelten ympärillä on koukistumat. Nainen kuuluu yhteen fysioterapeutin vetämään treeniryhmään. Naisen nimi on Jatta.

Tapahtumapaikka:

Fysioterapiaklinikan hoituhuone. Ovi on kiinni hoidon aikana. Hoitopöytä on valmiina keskellä huonetta. Pienessä hyllyssä on peittoja ja muita tarvikkeita.

Tilanne:

Jukka hakee potilaan odotushuoneesta ja ohjaa hänet hoituhuoneeseen. Jatta istuu hoitopöydälle ja fysioterapeutti tuoliinsa.

Jatta sanoo: "Varasin hoitoajan sinulta, koska luulen, että osaat auttaa minua" (katsoo fysioterapeuttia ja hymyilee leveästi).

Jukka hymyilee Jatalle pidättyväisesti ja sanoo: "Kiitos! Joo, luulen että osaan auttaa sinua. Ajattelin, että kokeillaan erityyppisiä hoitoja eli venyttelyä, hierontaa ja toiminnallisia harjoituksia. Miltäs se kuulostaa?"

Jatta sanoo: "Kuulostaa hyvältä."

Jukka: "No hyvä. Aloitetaanpa sitten! Ottaisitko housut pois, kiitos!"

Kun Jatta riisuu housujaan, hän sanoo viekoittelevasti hymyillen ja Jukkaa tuijottaen:

"Sinun takiasi riisun vaikka kaikki vaatteet."

Jukka vastaa: "Ei tarvitse. Ota vain housut pois ja käy makaamaan tähän hoitopöydälle" (taputtaa hoitopöytää).

Jatta käy makaamaan hoitopöydälle T-paita ja pikkuhousut päällä. Jukka on laittamassa peittoa Jatan päälle, mutta tämä työntää peiton pois ja sanoo: "Tuota ei tarvita."

Jukka: "Kyllä tarvitaan, se on osa hoitoa." Jukka aloittaa hoidon.

Hetken kuluttua hoidon aloittamisesta Jatta katsoo Jukkaa silmiin ja sanoo: "Nyt kun siinä hierot, niin voisit antaa myös vaginahierontaa, jota gynekologinen fysioterapeutini antaa."

Jukka vastaa hämmentyneenä: "Tuota, ei, minä annan nyt vain sitä hoitoa, josta äsken sovittiin."

Naimisharjoitus

Roolit:

1. Nuori naisfysioterapeutti hoitaa miespotilasta neljättä kertaa. Seuraava hoitokerta on sovittu ensi viikolle. Naisen nimi on Marja.
2. Potilas on 70-vuotias mies, jota hoidetaan parkinsonismin takia. Hänen nimensä on Erkki, ja hän on ollut töissä puolustusvoimissa. Erkki on ollut hoidettavana samalla fysioterapiaklinikalla jo vuosia. Hänestä on mukava tulla klinikalle, koska hoidon aikana on myös sosiaalista vuorovaikutusta.

Tapahtumapaikka:

Fysioterapiaklinikan jumppasali. Tilan yhdessä nurkassa on kuntosalilaitteita. Yhdellä seinällä on kokovartalopeilejä. Tilan takaseinällä olevista ikkunoista näkyy kadulle, joten sälekaihtimet ovat usein kiinni harjoittelun aikana. Ovi on kiinni. Harjoittelutilan ulkopuolella on odotustila ja vastaanottotiski.

Tilanne:

Marja ja Erkki ovat kahdestaan tilassa. He tekevät erilaisia kävelyharjoituksia, joissa vaihdetaan kävelynopeutta ja -rytmiä. Hetken kuluttua Marja näyttää Erkkille, miten lantioharjoitus tehdään: hän pyörittää lanteillaan suuria ympyröitä ja pitää käsiään lanteillaan. Sen sijaan, että tekisi tätä harjoitusta, Erkki alkaa nauraa.

Hän katsoo Marjaa ja sanoo: "Kun olin töissä armeijassa, me sanottiin tätä harjoitusta naimisharjoitukseksi."

Marja tietää, että Erkki voi olla melko hävytön ja omahyväinen, mutta tämä kommentti tulee hänelle silti yllätyksenä. Hän kokoaa itsensä ja sanoo:

"Erkki, nyt on pakko sanoa, että tuo kommentti oli minusta epäasiallinen."

Erkki katsoo Marjaa, jatkaa nauramista ja jättää Marjan kommentin huomiotta. Marja jatkaa lantioharjoituksen opettamista ja yrittää pysyä ammattimaisena. Erkki alkaa tehdä harjoitusta nauraa hekotellen ja Marjaa katsoen.

Hetken kuluttua Marja lopettaa harjoitushetken ja sanoo Erkkille näkemiin. Hänellä on epämiellyttävä olo, mutta on jo kiire vastaanottaa seuraava potilas.

Kaveripyyntö

Roolit:

1. Kuura – nuori osa-aikainen työntekijä hoitokodissa, aloittanut työt hiljattain.
 2. Puro – hoitopalvelujen käyttäjä, joka asuu ryhmäkodissa.
-

Tapahtumapaikka:

Määritä tilanteen konteksti oman työpaikkasi olosuhteiden mukaisesti.

Tilanne:

Kuura työskentelee hoitokodissa, jossa asuvilla ihmisillä on käyttäytymiseen liittyviä haasteita. Asiakkailta on muun muassa erilaisia kehityksellisiä haasteita, autismia jne. Hoitokotiin tulee uusi asiakas. Hänen nimensä on Puro, ja hän on saanut myös tuomion seksuaalisesta häirinnästä ja hyväksikäytöstä.

Kuura huomaa pian, että uusi asiakas on alkanut pitää hänestä enemmän kuin työntekijästä tai työn kautta tulleesta kaverista olisi suotavaa pitää. Eräänä iltana Puro kysyy, haluaisiko Kuura tulla hänen kanssaan tupakalle. Kuura menee Puron kanssa ulos, ja he istuvat penkillä ja juttelevat. Puro haluaisi selvästi sanoa jotakin, mutta hän vaikuttaa ujolta. Kuura vaistoa, että Puro aikoo sanoa jotakin epäasiallista, ja yrittää vaihtaa puheenaihetta johonkin neutraalimpaan. Mutta Puro tarttuu puhelimeensa, kirjoittaa näytölle "olet kiva" ja "olet hyvännäköinen" ja näyttää tekstit Kuuralle. Kuuralle tulee epämiellyttävä olo, mutta hän selittää Purolle, että hän on hoitokodin henkilökuntaa. Puro sanoo ymmärtävänsä, mutta hän näyttää pettyneeltä.

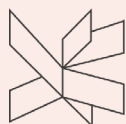
Kun Kuura kävelee takaisin hoitokotiin, hän tuntee puhelimen värisevän taskussa. Kuura ottaa puhelimen esiin ja näkee, että Puro oli etsinyt hänet sosiaalisesta mediasta ja lähettänyt kaveripyyntöjä. Kuurasta alkaa tuntua entistäkin epämiellyttävämmältä. Hän kääntyy katsomaan Puroa ja näkee tämän hymyilevän.

EPISODITEKSTIT

Lataa täältä

Seuraavat episoditekstit on kerätty Power Plays muistityöpajoista, ja ne on arkistoitu tänne osoitukseksi siitä, miten monenlaisia kokemuksia työpaikalla tapahtuneesta seksistisestä häirinnästä on. Episoditekstit perustuvat tosielämän tapahtumiin, mutta niitä on muokattu, jotta tapahtumiin liittyviä ihmisiä ja työpaikkoja ei voida tunnistaa.

VIA University
College

Sen kaiken tausta

Alisalla piti olla vain pikainen tapaaminen tutun potilaan kanssa tämän lounastauolla. Potilas tuli, ja he kokeilivat Alisan työhuoneessa uutta harjoitusta potilaan niskalle. Kun he olivat lopettaneet harjoituksen.

Alisa haki toisesta huoneesta tulosteen ja antoi sen hänen työhuoneensa ovella seisovalle potilaalle, joka oli lähdössä. Potilas kuitenkin sanoi Alisalle, että hänellä olisi yksi tärkeä asia kielen päällä. Alisa odotti kärsivällisesti ja rohkaisi potilasta sanomaan sanottavansa. Potilas siirtyi lähemmäksi Alisaa, katsoi häntä silmiin ja sanoi: "Anteeksi, mutta on pakko sanoa, että sinulla on tosi hyvä perse." Alisa hämmentyi kuulemastaan eikä saanut sanaa suustaan. Alisan päässä kuului voimakas ääni, joka sanoi, että tähän pitäisi reagoida sanomalla, että tuollaisten asioiden sanominen on epäasiallista, mutta koska tilanteessa oli jo vähän kiire ja potilas oli jo mennyt ovelle, Alisa ohjasi potilaan vain ulos. Alisa alkoi miettiä, oliko siinä, miten hän oli käyttäytynyt ammatillisessa suhteessaan potilaaseen, jotakin, joka sai potilaan kommentoimaan hänen takapuoltaan. Kommentti sai Alisan häkeltyneeksi ja ahdistuneeksi, ja hänelle tuli myös tunne epäammattimaisuudesta, koska hän ei tiennyt, miten toimia. Alisa on välttellyt potilaan tapaamista tapahtuneen jälkeen.

Ei rajoja

Kroonisesta lonkkakivusta kärsivä noin 70-vuotias nainen kysyy miespuoliselta fysioterapeutilta, jonka hän tuntee kuntosalilta, voisiko tämä auttaa häntä lonkkakipuun liittyvissä ongelmissa. Fysioterapeutti ottaa naisen potilaakseen, ja he sopivat hoito-ohjelmasta. Ensimmäisellä hoitokerralla fysioterapeutti pyytää naista riisumaan housut. Nainen vastaa flirttaillen ja itsetietoisesti, että hän riisuu vaikka kaikki vaatteet, jos fysioterapeutti haluaa. Fysioterapeutti vastaa tähän kieltävästi, ja nainen asettuu hoitopöydälle t-paita ja pikkuhousut päällään. Fysioterapeutti aikoo peitellä naisen peitolla, mutta tämä työntää peiton pois ja sanoo, ettei sitä tarvita. Fysioterapeutti on yllättynyt naisen käytöksestä mutta sanoo päättäväisesti, että peitto on laitettava. Manuaalisen hieronnan aikana nainen yhtäkkiä pyytää, voisiko fysioterapeutti venyttää hänen vaginaansa. Fysioterapeutti hätkähtää kysymyksestä, mutta pystyy säilyttämään päättäväisyytensä ja äänensävyänsä ja kieltäytyy naisen pyynnöstä.

Kaveripyyntö

Maria oli 21-vuotias ja työskenteli hoitokodissa, jonka asukkaat ovat esimerkiksi autisteja ja kehitysvammaisia. Asukkailla oli myös käyttäytymiseen liittyviä haasteita: he saattoivat uhkailla ja olla väkivaltaisia. Maria työskenteli hoitokodissa osa-aikaisesti ja oli aloittanut työt vasta hiljattain, mutta asukkaiden, muiden työntekijöiden ja johtajan mielestä hän pärjäsikin työssään hyvin. Eräänä päivänä hoitokotiin tuli uusi asukas, joka oli saanut aiemmin tuomioita seksuaalisesta häirinnästä ja hyväksikäytöstä. Maria pärjäsikin uuden asukkaan kanssa hyvin, mutta ajan myötä asukas alkoi pitää hänestä enemmän kuin ammatillisesti tai yleisen ystävällisyyden nimissä on suotavaa. Asukas alkoi pian vaatia, että vain Maria hoitaisi häntä, ja hän tuli hyvin vihaiseksi, jos muut työntekijät halusivat hoitaa häntä. Eräänä iltana asukas kysyi, haluaisiko Maria lähteä hänen kanssaan tupakalle. Maria suostui, ja he menivät pihalle, istuutuivat penkille ja alkoivat jutella.

Asukas halusi selvästi sanoa jotakin, mutta hän vaikutti ujolta. Maria vaistosi, että asukas halusi puhua Mariaa kohtaan tuntemastaan kiinnostuksesta, ja siksi Maria yritti vaihtaa puheenaihetta. Asukas otti puhelimensa ja kirjoitti näytölle "olet kiva/hyvännäköinen". Mariasta tämä tuntui epämiellyttävältä, ja hän yritti selittää asukkaalle, että hän on hoitokodin työntekijä. Asukas vaikutti ymmärtävän tämän ja näytti surulliselta. Maria päätti, että oli aika lähteä, ja sanoi asukkaalle, että hänen piti mennä hoitamaan toista asukasta. Kun hän käveli takaisin hoitokotiin, hän tunsikin puhelimen värisevän taskussaan. Hän otti puhelimen esiin ja näki, että asukas oli etsinyt hänet sosiaalisesta mediasta ja lähettänyt kaveripyyntöjä. Mariasta alkoi tuntua entistäkin epämiellyttävämmältä. Hän kääntyi katsomaan asukasta ja näki tämän hymyilevän.

Vanha rouva ja sijainen

Roope työskenteli osa-aikaisena työntekijänä palvelutalossa. Eräänä aamuna Roopelle annettiin tehtäväksi tukea asukasta tämän peseytyessä suihkussa. Työkaverit kertoivat Roopelle, että rouva selviää pääosin itse mutta tarvitsee tukea tiettyjen kehonosien pesemisessä. Asukkaan asunnossa rouva pyysi Roopea tekemään hänelle alapesun. Roopelle tuli heti epämiellyttävä olo, koska rouva oli jo peseytynyt suurimmaksi osaksi itse. Niinpä Roope alkoi vitsailla aiheesta. Myöhemmin Roope kertoi tapahtuneesta työkavereilleen. Työkaverit nauroivat ja sanoivat, että "rouva tykkää nuorista miehistä".

Tupla-D-kupit

Liisa oli lopettelemassa työvuoroaan klo 21 ja antamassa raporttia yövuoroon tulleelle työntekijälle. Työntekijä oli Kaapo, jonka Liisa tunsi hyvin. Kaapo oli oikein mukava, noin 15 vuotta Liisaa vanhempi, ja hän tykkäsi jutella ja juoruilla. Kaapo kertoi Liisalle, miten hän oli yrittänyt selittää toiselle työkaverille, kuka Liisa oli, ja toisti, mitä hän oli sanonut. "No se on se, jolla on tupla-D-kupit, tiedäthän?" Tästä kuvauksesta työkaveri oli heti käsittänyt, kuka Liisa oli. Kaapo kertoi tästä Liisalle muina miehinä iloisesti ja kuvitteli olevansa hauska.

Kaapo oli luullut, että Liisa jo tiesi tästä "lempinimestään", mutta Liisa vaikuttikin yllättyneeltä ja kuittaili kuulemastaan sarkastisesti. Liisa tajusi, että Kaapon lisäksi moni muukin käytti hänestä tätä "lempinimeä".

Liisalle tuli epämiellyttävä olo, mutta hän yritti olla näyttämättä sitä. Tämä oli niin epämiellyttävä tapahtuma, ettei Liisa kertonut siitä koskaan kenellekään. Sen sijaan hän tunsi itsensä syylliseksi ja häpesi tapahtunutta. Liisa ei kertonut asiasta työkavereilleen eikä pomolleen liioin; hän ei uskaltanut kertoa edes aviomiehelleen mitään. Vielä nykyäänkin Liisaa ahdistaa, kun hän ajattelee tapahtunutta tai puhuu siitä.

Pyytämättä annettu suukko

Nuorehko naispuolinen fysioterapeutti sijaistaa työkaveriaan, ja siksi hänellä on nyt vanhempi miespotilas, jota hän ei tunne ennestään. Hän on nähnyt potilaan talossa muttei ole kuullut potilaasta minkäänlaisia huhuja. Fysioterapeutti on pitkällä raskaana, ja iso vauvamaha näkyy selvästi. Fysioterapeutti hoitaa potilasta huoneessa, jonka ovi on kiinni. Potilas on hoidettavana hoitopöydällä. Hoidon jälkeen fysioterapeutti pyytää potilasta laskeutumaan hoitopöydältä ja pukeutumaan. Potilas pukeutuu, fysioterapeutti kiittää tästä kerrasta ja aikoo avata oven, kun potilas katsoo häntä intensiivisesti ja hymyilee. Potilas ojentaa kätensä ja tulee lähemmäksi. Fysioterapeutti luulee, että potilas haluaa kätellä häntä. Näin ei kuitenkaan ole, vaan potilas asettaa kätensä fysioterapeutin vauvamahalle, tulee vieläkin lähemmäs ja suukottaa häntä poskelle. Samalla mies kuiskaa "kiitos" fysioterapeutin korvaan. Fysioterapeutti yllättyy ja häkeltyy tällaisesta käyttäytymisestä – hän ei ollut havainnut mitään tähän viittaavaa olevan tulossa. Fysioterapeutti tuntee olonsa ärtyneeksi ja miettii, miten ihmeessä mies saattoi ajatella, että hän sai toimia tällä tavalla? Fysioterapeutti on myös hämmentynyt siitä, ettei hän puolustautunut ja asettanut rajoja miehen toiminnalle.

Naimisharjoitus

Nuorehko naispuolinen fysioterapeutti pitää potilaalleen harjoitusta fysioterapiaklinikalla. Potilas on noin 70-vuotias mies, joka käy klinikalla säännöllisesti kerran viikossa kroonisen etenevän sairauden takia. Potilas on käynyt klinikalla jo vuosia, ja hän tuntee paikan ja fysioterapeutit hyvin. Potilas on hilpeä kaveri. Hän asuu yksin, joten on ymmärrettävää, että fysioterapiäkäynnit ovat hänelle myös sosiaalinen henkireikä. Tällä käynnillä fysioterapeutti halusi näyttää potilaalle lantion ja alaselän alueelle kohdistuvan lämmittelyliikkeen.

Potilas ja fysioterapeutti ovat jumppasalissa kahdestaan, ja fysioterapeutti näyttää potilaalle, miten kädet asetetaan lanteille ja miten lantiolla pyöritetään suuria ympyröitä. Sen sijaan, että tekisi tätä liikettä, potilas alkaakin nauraa. Hän katsoo fysioterapeuttia ja kertoo, että kun hän oli armeijassa, tätä liikettä tavattiin sanoa "naimisharjoitukseksi". Fysioterapeutti keskeyttää liikkeen ja katsoo potilasta. Hän tietää, että potilas vitsailee paljon ja voi olla hävytön, mutta tämä kommentti oli fysioterapeutin mielestä epäasiallinen. Hän kokoaa itsensä ja sanoo, että kommentti oli erittäin epäasiallinen. Potilas jatkaa nauramista, ja fysioterapeutista tuntuu, ettei potilas ymmärtänyt, että fysioterapeutti kritisoi kommentin esittämistä. Fysioterapeutti jatkaa saman liikkeen ohjaamista ja pysyy vakavana ohjatessaan potilasta.

Potilas tekee liikettä, ja fysioterapia jatkuu vielä 20 minuuttia. Fysioterapeutista tuntuu, ettei potilas ota häntä vakavasti, koska hän letkautti niin mauttoman ja epäasiallisen kommentin kesken harjoituksen. Fysioterapeutti tietää, että hän tapaa potilaan uudestaan samaan aikaan ensi viikolla.
